

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Anden Afdeling)

14. juni 2012 *

»Konkurrence — artikel 101 TEUF — motorkøretøjsbranchen — forordning (EF) nr. 1400/2002 — gruppefritagelse — selektivt salgssystem — begrebet »bestemte kriterier« med hensyn til et kvantitativt selektivt distributionssystem — afslag på godkendelse som forhandler af nye køretøjer — ingen præcise, objektive, forholdsmæssige og ikke-diskriminerende kvantitative udvælgelseskriterier«

I sag C-158/11,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af cour de cassation (Frankrig) ved afgørelse af 29. marts 2011, indgået til Domstolen den 1. april 2011, i sagen:

Auto 24 SARL

mod

Jaguar Land Rover France SAS,

har

DOMSTOLEN (Anden Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, J.N. Cunha Rodrigues, og dommerne U. Löhmus, A. Rosas, A. Ó Caoimh (refererende dommer) og A. Arabadjiev,

generaladvokat: J. Mazák

justitssekretær: fuldmægtig R. Şereş,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 11. januar 2012,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Auto 24 SARL ved avocat R. Bertin
- Jaguar Land Rover France SAS ved avocats J. Vogel og L. Boudailliez
- den franske regering ved G. de Bergues og J. Gstalter, som befuldmægtigede
- Europa-Kommissionen ved B. Mongin, A. Biolan og F. Ronkes Agerbeek, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

* Processprog: fransk.

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 1, stk. 1, litra f), i Kommissionens forordning (EF) nr. 1400/2002 af 31. juli 2002 om anvendelse af traktatens artikel 81, stk. 3, på kategorier af vertikale aftaler og samordnet praksis inden for motorkøretøjsbranchen (EFT L 203, s. 30, herefter »forordningen«).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem Auto 24 SARL (herefter »Auto 24«) og Jaguar Land Rover France SAS (herefter »JLR«), vedrørende sidstnævntes afslag på at godkende Auto 24 som forhandler af nye køretøjer af mærket LAND ROVER.

Retsforskrifter

EU-retlige bestemmelser

- 3 Forordningen, som er vedtaget i henhold til artikel 1 i Rådets forordning nr. 19/65/EØF af 2. marts 1965 om anvendelse af bestemmelserne i traktatens artikel 85, stk. 3, på kategorier af aftaler og samordnet praksis (EFT 1965-1966, s. 31), indeholder en fritagelse for forbuddet i artikel 81, stk. 1, EF for visse kategorier af vertikale aftaler og samordnet praksis inden for motorkøretøjsbranchen (herefter »fritagelsen«).
- 4 Første og fjerde til ottende betragtning til forordningen er affattet som følger:
 - »(1) De hidtidige erfaringer inden for motorkøretøjsbranchen med hensyn til salg af nye motorkøretøjer [...] gør det muligt at afgrænse kategorier af vertikale aftaler, som kan anses for generelt at opfylde betingelserne i [traktatens] artikel 81, stk. 3.

[...]

 - (4) Fritagelsen bør kun omfatte vertikale aftaler, som med tilstrækkelig sikkerhed kan antages at opfylde betingelserne i [traktatens] artikel 81, stk. 3.
 - (5) Vertikale aftaler, som falder ind under de kategorier, der er defineret i denne forordning, kan forbedre den økonomiske effektivitet inden for en produktions- eller distributionskæde ved at fremme en bedre koordinering mellem de deltagende virksomheder. De kan navnlig medføre en reduktion af parternes transaktions- og distributionsomkostninger og en optimering af deres afsætnings- og investeringsniveau.
 - (6) Sandsynligheden for, at sådanne effektivitetsfremmende virkninger opvejer eventuelle konkurrenceskadelige virkninger, som skyldes begrænsninger indeholdt i vertikale aftaler, afhænger af de deltagende virksomheders markedsstyrke og dermed af, i hvilket omfang disse virksomheder er udsat for konkurrence fra andre leverandører af varer eller tjenesteydelser, som køberen anser for indbyrdes ombyttelige eller substituerbare [...].
 - (7) Der bør fastsættes tærskler baseret på markedsandele, som afspejler leverandørernes markedsstyrke. [...] De tærskler, hvorunder vertikale aftalers fordele kan formodes at opveje deres restriktive virkninger, bør variere efter de forskellige typer vertikale aftalers egenskaber. Det kan derfor antages, at vertikale aftaler generelt indebærer sådanne fordele, hvis den pågældende leverandør har en markedsandel på højst 30% på markedet for salg af nye motorkøretøjer eller reservedele, eller, når der anvendes et kvantitativt, selektivt distributionssystem til salg af nye motorkøretøjer, højst 40% [...]

(8) Over disse tærskler for markedsandele kan det ikke formodes, at vertikale aftaler, der er omfattet af [traktatens] artikel 81, stk. 1, normalt indebærer objektive fordele af en sådan art og et sådant omfang, at de opvejer de ulemper, de medfører for konkurrencen. I forbindelse med kvalitativ, selektiv distribution kan der dog forventes sådanne fordele uanset leverandørens markedsandel.«

5 Forordningens artikel 1, stk. 1, litra f)-h), bestemmer, at i denne forordning forstås ved:

»f) »selektivt distributionssystem«: et salgssystem, hvor leverandøren forpligter sig til, enten direkte eller indirekte, at sælge de kontraktmæssige varer eller tjenesteydelser udelukkende til forhandlere eller reparatører, der er udvalgt på grundlag af bestemte kriterier, og hvor disse forhandlere eller reparatører forpligter sig til ikke at sælge sådanne varer eller tjenesteydelser til uautoriserede forhandlere eller uafhængige reparatører, uden at dette dog berører muligheden for at sælge reservedele til uafhængige reparatører eller pligten til at stille de tekniske oplysninger, det diagnoseudstyr, de værktøjer og den undervisning, der kræves til reparation og vedligeholdelse af motorkøretøjer eller til gennemførelse af miljøbeskyttelsesforanstaltninger, til rådighed for uafhængige aktører

g) »kvantitativt, selektivt distributionssystem«: et selektivt distributionssystem, hvor leverandøren udvælger forhandlere eller reparatører på grundlag af kriterier, der direkte begrænser deres antal

h) »kvalitativt, selektivt distributionssystem«: et selektivt distributionssystem, hvor leverandøren udvælger forhandlere eller reparatører på grundlag af kriterier, som udelukkende er kvalitative, som er nødvendige på grund af de kontraktmæssige varers eller tjenesteydelsers art, som er ens for alle forhandlere eller reparatører, der ansøger om deltagelse i distributionssystemet, som anvendes uden forskelsbehandling, og som ikke direkte begrænser antallet af forhandlere eller reparatører«.

6 Forordningens artikel 3, stk. 1, bestemmer:

»Med forbehold af stk. 2, 3, 4, 5, 6 og 7 gælder fritagelsen på betingelse af, at leverandørens andel af det relevante marked, hvor han sælger de nye motorkøretøjer, reservedele til motorkøretøjer eller reparations- og vedligeholdelsesydelser, ikke overstiger 30%.

For anvendelse af fritagelsen gælder dog en markedsandelstærskel på 40% for aftaler om etablering af kvantitative, selektive distributionssystemer for nye motorkøretøjer.

Disse tærskler gælder ikke for aftaler om etablering af kvalitative, selektive distributionssystemer.«

7 Forordningens artikel 5, stk. 2, litra b), bestemmer med hensyn til salg af nye motorkøretøjer, at fritagelsen ikke gælder for nogen »direkte eller indirekte forpligtelser, der pålægges forhandlere af personbiler eller lette erhvervskøretøjer inden for et selektivt distributionssystem, og som begrænser deres mulighed for at etablere flere salgs- eller leveringssteder i andre områder inden for fællesmarkedet, hvor der anvendes selektiv distribution«.

8 I overensstemmelse med forordningens artikel 6 kan fritagelsen inddrages, hvis det i et konkret tilfælde konstateres, at de pågældende vertikale aftaler har virkninger, som er uforenelige med betingelserne i artikel 81, stk. 3, EF.

9 Det fremgår af forordningens artikel 12, at denne trådte i kraft den 1. oktober 2002, med undtagelse af artikel 5, stk. 2, litra b), der anvendes fra den 1. oktober 2005.

Fransk ret

10 I henhold til artikel 1382 i code civil »forpligter enhver handling, som en person foretager, og som skader en anden, skadevolderen til at afhjælpe den«.

Twisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

- 11 JLR er importør i Frankrig af nye motorkøretøjer og varer af mærket LAND ROVER.
- 12 Auto 24 har siden 1994 været eneforhandler for JLR i Périgueux (Frankrig). Selskabets forhandleraftale blev ophævet den 27. september 2002 med virkning fra den 30. september 2004, i henhold til et opsigelsesvarsel på to år, som fastsat i kontraktbestemmelserne. På den dato, hvor denne ophævelse trådte i kraft, indgik Auto 24 med JLR en kontrakt om autoriseret reparatør. JLR imødekom derimod ikke selskabets ansøgning om at blive autoriseret forhandler.
- 13 Ved en dom, som blev endelig den 28. oktober 2005, fastslog tribunal de commerce de Versailles, at JLR havde gjort sig skyldig i forskelsbehandling ved undersøgelsen af ansøgningen, og pålagde følgelig JLR at betale Auto 24 en erstatning med renter på 100 000 EUR for den tabte fortjeneste, som selskabet kunne have opnået, hvis det var blevet autoriseret forhandler.
- 14 Den 19. januar 2006 meddelte JLR på ny Auto 24 afslag på at blive autoriseret forhandler i Périgueux under henvisning til, at den af JLR fastsatte »*numerus clausus*« ikke stillede krav om udpegning af en forhandler af nye køretøjer i denne by.
- 15 I oktober 2006 åbnede selskabet Pericaud Automobiles, der er autoriseret forhandler for JLR, en anden bedrift i Trélissac (Frankrig), nær Périgueux.
- 16 På denne baggrund anlagde Auto 24 sag ved tribunal de commerce de Bordeaux mod JLR med påstand om erstatning for det tab, som selskabet har lidt som følge af sidstnævntes afslag på at autorisere det som forhandler i Périgueux.
- 17 Ved dom af 8. februar 2008 forkastede tribunal de commerce de Bordeaux samtlige Auto 24's påstande.
- 18 Ved dom af 2. december 2009 stadfæstede cour d'appel de Paris denne dom, idet den bl.a. anførte, at JLR havde afslået at godkende Auto 24 som forhandler på grundlag af en »*numerus clausus*«, opstillet den 8. april 2005, og hvorved der var fastsat 72 forhandlerkontrakter for 109 lokaliteter, som er beskrevet i en liste over kontrakterne og lokaliteterne, hvori Périgueux ikke figurerer.
- 19 Auto 24 iværksatte kassationsanke af denne dom ved den forelæggende ret. Ved sin appel har Auto 24 bl.a. gjort gældende, at cour d'appel de Paris har tilsidesat forordningens artikel 1, stk. 1, litra g), og artikel 1382 i code civil ved at antage, at ingen national eller fællesskabsretlig lov eller andre retsfor skrifter påbyder koncessionsgiver at begrunde økonomiske eller andre årsager til opstillingen af en »*numerus clausus*«, og ved at antage, at JLR havde opstillet en *numerus clausus*, der ikke indeholder bestemmelse om mulighed for etablering i Périgueux, uden at undersøge disse udvælgelseskriteriers objektivitet, deres økonomiske gavn, forbedringen af servicen over for kunderne og betingelserne for deres anvendelse. Efter Auto 24's opfattelse skal en leverandør inden for et kvantitativt, selektivt distributionssystem ved udvælgelsen af sine forhandlere anvende kvantitative udvælgelseskriterier, der er præcise, objektive og afpasset efter det formål, der skal nås og gennemføres på en måde, der ikke er diskriminerende.
- 20 På denne baggrund har Cour de cassation, idet den var i tvivl om fortolkningen af forordningen, og særligt kravene til udvælgelseskriterierne for selektiv distribution, besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Hvad skal der forstås ved udtrykket »bestemte kriterier« i artikel 1, stk. 1, litra f), i forordning[en], når der er tale om en kvantitativ, selektiv distribution?«

Om det præjudicielle spørgsmål

- 21 Med det præjudicielle spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om udtrykket »bestemte kriterier« i forordningens artikel 1, stk. 1, litra f), skal fortolkes således, at det opstiller et krav om, at et kvantitativt, selektivt distributionssystem i forordningens forstand, for at være omfattet af fritagelsen, skal hvile på kriterier, der er objektivt begrundet, og anvendes ensartet og ikke-differentieret i forhold til alle ansøgere om godkendelse.
- 22 Det bemærkes indledningsvis, at det fremgår af Domstolens retspraksis (jf. bl.a. dom af 18.12.1986, sag 10/86, VAG France, Sml. s. 4071, præmis 12, af 30.4.1998, sag C-230/96, Cabour, Sml. I, s. 2055, præmis 47, 48 og 51, og af 2.4.2009, sag C-260/07, Pedro IV Servicios, Sml. I, s. 2437, præmis 68), at den manglende overholdelse af en betingelse, der er nødvendig for fritagelsen, ikke i sig selv kan give anledning til erstatning og renter i henhold til artikel 101 TEUF eller tvinge en leverandør til at anerkende en distributør, der er ansøger til et distributionssystem.
- 23 I det foreliggende tilfælde har Auto 24 i det væsentlige gjort gældende, at ethvert kvantitativt kriterium som omhandlet i forordningens artikel 1, stk. 1, litra g), dvs. ethvert kriterium, som med henblik på at udvælge forhandlere eller reparatører direkte begrænser disses antal, skal opfylde en objektiv økonomisk begrundelse, som leverandøren skal godtgøre, og anvendes ensartet og uden forskelsbehandling på alle dækningsområder og alle potentielle ansøgere til distributionssystemet.
- 24 Det skal herved bemærkes, at det fremgår af første og fjerde til sjette betragtning til forordningen, at fritagelsen kun omfatter vertikale aftaler der, henset til de hidtidige erfaringer inden for motorkøretøjsbranchen på grund af de effektivitetsfordele, som de medfører, formodes at opfylde betingelserne i artikel 101, stk. 3, TEUF.
- 25 Som det fremgår af syvende betragtning til forordningen, varierer de tærskler, hvorunder vertikale aftalers fordele kan formodes at opveje deres restriktive virkninger, efter de forskellige typer vertikale aftalers egenskaber.
- 26 Ifølge syvende og ottende betragtning til forordningen indebærer vertikale aftaler generelt sådanne fordele, hvis den pågældende leverandør har en andel af det marked, hvor han sælger nye motorkøretøjer, som ikke overstiger 40%, når det kvantitative, selektive distributionssystem anvendes med henblik på at sælge nye motorkøretøjer, hvorimod der med hensyn til »kvalitativ, selektiv distribution« kan forventes sådanne fordele uanset leverandørens markedsandel.
- 27 I henhold til ordlyden af forordningens artikel 3, stk. 1, andet afsnit, gælder for anvendelse af fritagelsen en markedsandelstærskel på 40% for aftaler om etablering af kvantitative, selektive distributionssystemer for salg af sådanne motorkøretøjer, mens den pågældende leverandørs markedsandel i overensstemmelse med nævnte stk. 1, tredje afsnit, ikke har nogen betydning for anvendelsen af fritagelsen på aftaler om etablering af kvalitative, selektive distributionssystemer.
- 28 Det er på denne baggrund, at begreberne »selektivt distributionssystem«, »kvantitativt, selektivt distributionssystem« og »kvalitativt, selektivt distributionssystem« som defineret i henholdsvis forordningens artikel 1, stk. 1, litra f)-h), skal forstås.
- 29 Det følger af disse bestemmelser, at for så vidt angår både kvantitative, selektive distributionssystemer og kvalitative, selektive distributionssystemer i forordningens forstand skal forhandlere udvælges på grundlag af »bestemte kriterier« som omhandlet i forordningens artikel 1, stk. 1, litra f).
- 30 Begrebet »bestemte kriterier« i denne bestemmelses forstand skal fortolkes som henvisende til kriterier, hvis præcise indhold kan efterprøves.

- 31 Det skal for så vidt præciseres, at det ikke med henblik på efterprøvelsen af deres præcise indhold er nødvendigt, at de anvendte udvælgelseskriterier for et selektivt distributionssystem offentliggøres, da dette, som anført af den franske regering, risikerer at bringe forretningshemmeligheder i fare eller letter eventuel hemmelig adfærd.
- 32 I øvrigt fremgår det ikke af definitionen af begrebet »kvantitativt, selektivt distributionssystem« i forordningens artikel 1, stk. 1, litra g), at dette begreb skal fortolkes således, at det indebærer et krav om, at kriterier, som anvendes af leverandøren for at udvælge forhandlere, ikke alene skal være »bestemte«, men desuden være objektivt begrundet og anvendes ensartet og ikke-differentieret i forhold til alle ansøgere om godkendelse.
- 33 Det er således kun i forbindelse med kvalitative, selektive distributionssystemer, at forordningen ved definitionen i artikel 1, stk. 1, litra h), bl.a. kræver, at de udvælgelseskriterier, som leverandøren anvender, »er nødvendige på grund af de kontraktmæssige varers eller tjenesteydelsers art, som er ens for alle forhandlere eller reparatører, der ansøger om deltagelse i distributionssystemet, som anvendes uden forskelsbehandling«.
- 34 Det følger således af selve ordlyden af definitionerne i forordningens artikel 1, stk. 1, litra f) og g), at når et distributionssystem for salg af nye motorkøretøjer forbyder videresalg til ikke uautoriserede forhandlere og hviler på bestemte kriterier, der direkte begrænser antallet af forhandlere, kan et sådant system kvalificeres som et »kvantitativt, selektivt distributionssystem« som omhandlet i forordningen. Den omstændighed, at distributionssystemer for nye motorkøretøjer i praksis meget ofte indebærer både kvalitative og kvantitative kriterier, er herved uden betydning, således som JFR og Europa-Kommissionen i det væsentlige har erkendt under retsmødet.
- 35 Under disse omstændigheder, således som JLR, den franske regering og Kommissionen i det væsentlige har gjort gældende, hvis de kvantitative udvælgelseskriterier inden for rammerne af forordningen obligatorisk skulle være objektive og uden forskelsbehandling, indebærer dette en sammenblanding mellem de i forordningen fastsatte betingelser for anvendelsen af fritagelsen på kvalitative, selektive distributionssystemer og de i forordningen krævede betingelser for anvendelsen af fritagelsen på kvantitative, selektive distributionssystemer.
- 36 Det fremgår imidlertid ikke af opbygningen af forordningen, at lovgiver har ønsket at fastsætte de samme betingelser for fritagelse for disse to selektive distributionssystemer. Da forordningen, således som det bl.a. fremgår af denne doms præmis 26 og 27, derimod forudsætter særskilte betingelser for fritagelse alt efter, om den pågældende selektive distribution kvalificeres som »kvantitativ« eller »kvalitativ«, kan de forhold, der kun er anført i forordningens artikel 1, stk. 1, litra h), ikke ligeledes anvendes på denne bestemmelses litra g), uden at disse to typer selektiv distribution sammenblandes.
- 37 I modsætning til, hvad Auto 24 har ladet forstå, er den omstændighed, at en leverandør i overensstemmelse med forordningens artikel 5, stk. 2, ikke kan forhindre, at en af hans autoriserede forhandlere åbner en anden bedrift, herved i øvrigt uden betydning.
- 38 Desuden er den retspraksis, som Auto 24 har henvist til, der følger af dom af 25. oktober 1977, Metro SB-Großmärkte mod Kommissionen (sag 26/76, Sml. s. 1875), uden betydning for den foreliggende sag. Herom skal det blot bemærkes, at inden for rammerne af forordningen adskiller et »kvantitativt, selektivt distributionssystem«, således som det bl.a. fremgår af denne doms præmis 32-34, sig pr. definition fra den kvalitative udvælgelse af forhandlere, der er genstand for præmis 20 i dommen i sagen Metro SB-Großmärkte mod Kommissionen.
- 39 På grundlag af det ovenstående skal det forelagte spørgsmål besvares med, at der ved udtrykket »bestemte kriterier« i forordningens artikel 1, stk. 1, litra f), med hensyn til et kvantitativt selektivt distributionssystem i denne forordnings forstand skal forstås kriterier, hvis præcise indhold kan

efterprøves. For at være omfattet af fritagelsen efter forordningen er det ikke nødvendigt, at et sådant system hviler på kriterier, der er objektivt begrundet og anvendes ensartet og ikke-differentieret i forhold til alle ansøgere om godkendelse.

Sagens omkostninger

- 40 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Anden Afdeling) for ret:

Ved udtrykket »bestemte kriterier« i artikel 1, stk. 1, litra f), i Kommissionens forordning (EF) nr. 1400/2002 af 31. juli 2002 om anvendelse af traktatens artikel 81, stk. 3, på kategorier af vertikale aftaler og samordnet praksis inden for motorkøretøjsbranchen skal der med hensyn til et kvantitativt selektivt distributionssystem i denne forordnings forstand forstås kriterier, hvis præcise indhold kan efterprøves. For at være omfattet af fritagelsen efter forordningen er det ikke nødvendigt, at et sådant system hviler på kriterier, der er objektivt begrundet og anvendes ensartet og ikke-differentieret i forhold til alle ansøgere om godkendelse.

Underskrifter